

Asia: VN/25792/2024

1) Luonnos valtioneuvoston asetukseksi jakeluvelvoitteen joustomekanismista sekä 2) luonnos valtioneuvoston asetukseksi maankäyttösektorin toimien voimaantulosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta lausua otsikkoaiheessa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK on sitoutunut EU:n ja Suomen ilmastotavoitteisiin sekä 1,5 asteen ilmastopolitiikkaan. Elinkeinoelämä on muun muassa laajalla tiekarttatyöllään vahvasti tavoittelemassa Suomen hiilineutraalisuutta vuodelle 2035. Tiukatkin ilmastotavoitteet on mahdollista saavuttaa yritysten kilpailukyky ja kansalaisten ostovoima säilyttäen Suomessa ja Euroopassa, mutta politiikkaohjauksen on oltava johdonmukaista ja ennakoitavaa.

Elinkeinoelämä painottaa, että samalla kun päästöjä vähennetään, on huolehdittava yritysten mahdollisuudesta investoida ja pärjätä kansainvälisessä kilpailussa. Korkea kustannusinflaatio on muodostanut mittavia haasteita yrityksille, ja liikkumisen kustannuksilla on olennainen merkitys tavaralogistiikalle ja henkilöliikenteelle kaikilla toimialoilla. Päästöjä on vähennettävä kustannustehokkaasti, markkinaehtoisesti ja teknologianeutraalisti.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjausten mukaan jakeluvelvoitetuille polttoaineenmyyjille luodaan mahdollisuus täyttää jakeluvelvoitetta rahoittamalla muita päästövähennyksiä. Niin sanotulla jakeluvelvoitteen joustomekanismilla rahoitettavien päästövähennysten on kohdistuttava päästökaupan ulkopuolisille sektoreille. Ensisijaisia ovat

taakanjakosektorin toimet, mutta mekanismi pyritään ulotetaan rajoitetusti myös maankäyttösektorin toimiin.

Laki uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (841/2024) hyväksyttiin 19.12.2024. Laki astui voimaan 1.1.2025. Laissa säännellään jakeluvelvoitteen joustomekanismin käyttöönotosta. Joustomekanismilla jakelija voisi täyttää jakeluvelvoitetta enintään 5,5 prosenttiyksiköllä rahoittamalla Suomessa toteuttavia muita vaihtoehtoisia päästövähennystoimia ensisijaisesti taakanjakosektorilta. Tämän asetuksen kanssa samanaikaisesti annettavalla valtioneuvoston asetuksella otettaisiin osaksi joustomekanismia myös maankäyttösektorin toimet, joilla voitaisiin täyttää jakeluvelvoitetta yllä mainitusta enimmäismäärästä enintään 1 prosenttiyksikön.

EK:n lausunto

Yleisesti joustojen käyttö on omiaan parantamaan ilmastopolitiikan kustannustehokkuutta. EK katsoo, että joustomekanismin käyttöönotto voisi alentaa jakeluvelvoitteen täyttämistä aiheutuvia kustannuksia. EK kuitenkin toteaa, että joustomekanismin vaikutukset polttoaineen pumppuhintoihin ovat hyvin epävarmoja, ja huomauttaa myös joustomekanismin käyttöönotosta aiheutuvasta monimutkaisuudesta muutoinkin jo hyvin yksityiskohtaisen ja monimutkaisen sääntelyn leimaamaan alueeseen.

Hyväksyttävien joustomekanismitoimien listan tekeminen kaikenkattavaksi lienee mahdotonta, ja siten on tärkeää että 1 pykälän 10 kohta mahdollistaa Energiavirastolle harkinnan myös muiden kuin 1 pykälässä listattujen toimien hyödyntämisen. Esimerkiksi jätteenpolton hiilidioksidin talteenotto jää luonnoksen esimerkkilistauksen ulkopuolelle, ja sen lisääminen yhdeksi esimerkiksi olisi arvokasta lisäämään taakanjakosektorille kuuluvan jätteenpolton hiilidioksidipäästöjen talteenottohankkeiden houkuttelevuutta.

EK korostaa tarvetta pystyä todentamaan joustomekanismin avulla saavutettujen päästövähennemien luotettava mitattavuus, lisäisyys ja pysyvyys. Koska aiheeseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia, EK pitää hyvänä laissa asetettua vaatimusta joustomekanismin kaksinkertaisesta päästövähennästä.

EK myös huomauttaa epä johdonmukaisuudesta siinä, että luonnokseen sisältyneet maankäyttösektorin joustomekanismikeinot eivät hyödyntäisi taakanjakosektoria vaan toimien kasvihuonekaasuvaikutukset laskettaisiin maankäyttösektorin kasvihuonekaasuinventaarioon. Näin ollen taakanjakosektorin päästövähennemiä korvattaisiin maankäyttösektorilla, mikä ei ole yhteensopivaa ilmastopolitiikan nykyisen sektorijaottelun kanssa.

Asetuksen viimeistelyssä tulee varmistaa, että Suomen kansalliset käytännöt muotoutuvat yhteensopiviksi Pariisin ilmastopöytäkirjan Artikla 6:n kansainvälisten markkinamekanismien ja EU:n pysyvää hiilenpoistoa, hiiliviljelyä ja hiilen varastointia tuotteisiin koskevan sertifiointikehyksen kanssa.

Heinonen Ulla
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Peljo Janne
Elinkeinoelämän keskusliitto EK